

Dr. Prohaska Ferenc: A hazai földrajz tanításáról szóló III. közleményében befejezi e tárgyról írott értékes fejtegetéseit.

Az irodalmi rovatból kiemeljük *Lieber Endre: Budapest szobrai és emléktáblái* című könyvéről és *Lázár Károlynak: A gyermektanulmány vázlat*a című művéről írott részletes ismertetéseket *Váradi József*, illetve *Szántó Lenke* tollából.

Kratofil Dezső.

A Gyermek és az Ifjúság 1935. 7—10. számában két tanulmány is foglalkozik a serdülő gyermek lelkivilágával. *Bognár Cecil* abból a gondolatból indul ki, hogy a gyermek lelki és testi állapota a fejlődés minden szakaszában tulajdonképpen védelmet nyújt a gyermeknek, szabályozza a gyermek és felnőttek viszonyát. A kisgyermek tehetetlensége az embert gyengédségre, gyámolításra indítja vele szemben. Később rendkívüli kedvessége biztosítja részére a felnőttek türelmét és a vele való sok foglalkozást. Mi haszon származik a serdülőre a serdülő kort jellemző testi és lelki groteszk, sokszor kellemetlen megnyilvánulásokból? Mozdulatai esetlenek, keze-lába útban van, arcvonásai megcsúnyulnak, hangja fülsértő. Tapintatlan, néha lármás, kötekedő, dacos, hibáját nem ismeri be. Zárkózottá lesz, kisebbekkel szemben fölényes. Mindez tulajdonképpen a serdülő védelmét szolgálja. A nemi érés idején a nemi ösztön felébredése veszedelmet jelent, mert a korlátozó önuralom még igen gyenge. Minden kellemetlen vonása védi csábítások megindulása ellen. Félszemsége és félénksége megakadályozza, hogy ő legyen kezdeményező. Ebben a korban alakul ki az én értékátalakítása. Ez csak belső munka lehet. Ezért az elzárkózottság, bizalmatlanság. Ezekből az következik, hogy a serdülőkor jellemző vonásait felismerve ezt a fejlődést, átalakulást elő kell segítenünk, óvatosan, tolatkozás nélkül támaszt nyújtanunk otthon és az iskolában. Bizalmát ne erőszakoljuk, véleményünket ne kényszerítsük reá.

Kempelen Attila dr. tanulmányában összehasonlító adatokat közöl a serdülés kezdetén levő fiúk lelki alkatáról. Adatai iskolájának (reálgimnázium) két osztályára vonatkoznak, negyedikes, majd ötödikes körökben. Az adatok a serdülés kezdetére jellemző lelki változásokra, fejlődésre nyújtanak felvilágosítást. Hasznos dolog volna ezen a téren még több anyag vizsgálata.

Kovács Albert dr. ismertet amerikai tantárgy-teszteket, amelyek célja a tanulók helyesebb és tárgyilagosabb, egyöntetűbb osztályozásának, minősítésének megközelítése.

Kiemeljük még a cikkek sorából *Cser János dr.* folytatólagos tanulmányát: „Szabad kapcsolat próbája a 10—14 éves korban.“ Vizsgálatai nép-, polgári és középiskolai fiú- és leánytanulókra vonatkoznak. A nyert eredményeket összehasonlítja az amerikai és genfi eredményekkel. Két megállapítást kell kiemelnünk. A budapesti (magyar) gyermek kapcsolása a leglassúbb, viszont képzetkinese nagyobb, fantáziája csapongóbb.

Cikkei még: *Vida Imre dr.-től* „A gyermeknevelés és szellemtörténet“, valamint *Jablonkay Géza dr.-től* „A gyermeknyelv egy-két érdekessége és a hangzöilleszkedés törvénye.“ Figyelő rovatában egy érdekes angol szokást és felfogást ismertet „A gyermek és kutya“ címen. Általános angol szokás,

hogyan az angol gyermek egy éves kora előtt kutyát kap pajtásul, s eltekintve ennek a szokásnak egészségügyi veszedelmétől, ennek nevelési jó oldalait keresi. Röviden: a gyermek lát a családban magánál gyöngébb, alsóbbfokú lényt; ösztönösen megérzi, miért kell engedelmeskedni; megszokja a mindennapi kötelességek elvégzését (ápolás, etetés). A folyóirat könyvismertetése bő és részletes.

A Magyar Pedagogia ez évi 1—3. száma két, a Magy. Ped. Társaságban elhangzott felolvasást közöl. *Kelemen Krizosztom: „A vallás, mint nevelési tényező az iskola életében“* c. felolvasásában megállapítja, hogy a materialisztikus nevelésben első helyen állanak a gazdasági érdekek; a vallással szemben ellenségesen viselkedik; a nacionalisztikus nevelésben fő a nemzeti életérték, a vallás alárendelt szerepet játszik; a liberális-humanista felfogás a tudomány, művészet, jogrend értékeit emeli ki, a vallást kevésre értékeli. A keresztyén iskolában a vallási értékek állanak vezető helyen, az élet helyes értékelésének megfelelően. Gombocz Zoltán szavai valóban igazak: „a szívjóság a legnagyobb érték ezen a világon“. A vallás átfogó szempontot, örömet és bajban megnyugvást hoz. Nem szabad ettől a gyermekeket és az embereket megfosztani, vagy elzárni.

Horn József: A közgazdasági ismeretek középiskolai tanításának kérdéssel foglalkozik az ezt elrendelő 1934. évi XI. t.-c.-el kapcsolatban. Megállapítja, hogy „a közgazdasági tájékozottság bizonyos foka az általános műveltséghez tartozik“, „a vezető szerepre hivatott értelmiség semmiképpen sem nélkülözheti“. Bár anyaga és szükséges tárgyalási módja elüt a hagyományos középiskolai tananyagtól, bevezetésére szükség van. Ettől nem döbbsenhet vissza a közgazdaságtannak sem óriási tudományos anyaga, sem alakulóban levő elmélete miatt, mert hiszen az iskola, illetve a tanár feladata a szükséges mennyiség és mérték megkeresése (lásd más tudományágakat!). Végül tanítási módszerére nézve is nyújt szempontokat. A magunk részéről hozzá kell fűznünk ehhez a felolvasáshoz, hogy a polgári iskolai Tanterv a IV. osztályban heti két órában beosztotta a közgazdasági és jogi ismereteket (1918-ban) és a 14—15 éves tanulók értelmi színvonalának megfelelően tanítják is azóta. Szükségét és hasznát annyira érzi a polgári iskolai tanárság, hogy a küszöbön álló tantervrevízió során szó sem esik elejtéséről.

A kisebb közlemények között *Kemény Ferenc* ismerteti *Rónay Jácint* „karakterológiai“ úttörő munkásságát. *Nosztopi László* a magyarrá nevelés problémájáról ír. E kérdéssel sem pedagógusaink, sem didaktikusaink nem foglalkoznak intenzíven. A magyar tények, javak, a magyarság gondolata legyen a központ, s ebből a szempontból kell mérlegelni minden idegen anyagot. Annyiban adni ezeknek helyet, amennyiben szükségesek a magyar műveltség fejlesztésére.

Mindig kiváló könyvismertetései közül kiemeljük a következőket: Utmutatás a polgári fiúiskolák mezőgazdasági gyakorlóóráinak felhasználására; A budapesti irányítóiskola Évkönyve; A mezőgazdasági szakoktatás modern és racionális megszervezése és a polgári iskola reformja; Egy évtized a polgári iskolai küzdelmek élén.